

Remissvar – Ds2024:35 Ett utvidgat näringsförbud på grund av brott (KN2025/00327)

Förslaget att utvidga möjligheterna till näringsförbud för personer som gjort sig skyldiga till organiserad eller systematisk brottslighet är i grunden positivt. Det är viktigt att förhindra att företag utnyttjas i kriminell verksamhet, och dagens bestämmelser har inte fullt ut fångat upp de aktörer som systematiskt begår brott utan direkt samband med sin näringsverksamhet.

Samtidigt är det nödvändigt att förslaget utformas så att det inte inskränker näringsfriheten (2 kap. 17 § regeringsformen) mer än vad som är **nödvändigt och proportionerligt**. I det avseendet rekommenderas följande:

1. Individuella omständigheter

Även om brottsligheten varit organiserad eller systematisk, kan det finnas fall där näringsförbud är ett alltför långtgående ingrepp. Det behöver säkerställas att domstolen gör en omsorgsfull individuell prövning, i linje med proportionalitetskravet.

2. Definitionen av "organiserad eller systematisk"

Det är centralt att "organiserad" eller "systematisk" är tillräckligt klart definierade och för att domstolarnas bedömningar inte riskerar att bli för generella. I annat fall finns risken att en eventuell reglering inte får den av lagstiftaren önskad effekt. Begreppet "systematisk" skulle t.ex. kunna träffa personer som begått upprepade brott men inte är av det slag lagstiftaren har i åtanke. På samma sätt kan begreppet "organiserad" få en annan betydelse i rättstillämpningen än den vilken lagstiftaren haft i åtanke.,

Det kan vidare ifrågasättas hur stor praktisk effekt ett näringsförbud verkligen får om det inte kompletteras med tydligare åtgärder mot situationer där försök att kringgå eventuella regler företas t.ex. genom användandet av s.k. målvakter eller andra bulvaner i bred bemärkelse. Exempelvis behövs större möjligheter att kontrollera verklig ledning och faktisk kontroll av en verksamhet, förstärkt samverkan mellan olika myndigheter samt möjligheter att snabbt upptäcka om en formell företrädare bara är en fasad. Denna typ frågor bör beaktas för att ett näringsförbud inte ska bli en åtgärd vars effektivitet alltför enkelt kan kringgås.

Ikraftträdande

Det framgår två alternativ för ikraftträdande. En **längre tidsfrist** ger rättsväsendet, Kronofogdemyndigheten och Polismyndigheten bättre chans att förbereda IT-stöd, internutbildning samt rutiner för tillsyn och uppföljning. Det torde vara att föredra även om ett **tidigare ikraftträdande** markerar fördelarna av snabb reaktion mot systematisk och organiserad brottslighet.

Eventuella konsekvenser för tillsynen

En utvidgad personkrets för näringsförbud leder sannolikt till att Kronofogdemyndigheten måste hantera fler förbudsärenden och senare även ha fler ärenden i sin tillsyn. Den nya möjligheten att kalla till samtal via ljud- och bildöverföring är i grunden positiv. Ändå vill vi understryka att **integritet och säkerhet** måste garanteras vid videomöten, där både identifikation och dokumentation måste vara robust. Syftet med att höja förbudstiden är förståeligt om straffen för grova brott är långa. Däremot krävs att:



- domstolarna prövar längden av förbudstiden i varje enskilt fall samt beaktar återfallsrisk, men också möjligheten till återanpassning och rehabilitering, samt att
- återanpassningsmöjligheterna inte omintetgörs i fall där brottsligheten varit av annan karaktär än ekonomisk – förslaget fångar nu även brott utan tydlig näringskoppling.